

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 691 במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בכל יום ב' בשעה 19:00. השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה: 9779997777, סיסמת כניסה: 777.

עלון מס' 580 שנה י"ב זכות העלון לע"נ רבי חיים בן עטר זצ"ל - 'אור החיים' [ט"ו תמוז] י"ט תמוז תשפ"ב

מטות - תוכן ענייני הפרשה

929 תתקפ"ט

- א. פרשת נדרים ושבועות והתרתם.
- ב. מלחמת בני ישראל במדיינים, והריגת בלעם ומלכי מדין.
- ג. פינחס בן אלעזר בראש 12,000 איש - אָלֶף לַמָּטָה - נוקמים את נקמת ה', נלחמים במדין ולוקחים שלל רב.
- ד. חלוקת השלל, ללוחמים, לאלעזר הכהן, לעדה, וללויים.
- ה. דיני הכשרת הכלים משלל מדין והגעלתם.
- ו. תרומת קציני הצבא - תכשיטי הזהב למשכן.
- ז. בקשתם של בני ראובן ובני גד להיאחז בעבר הירדן המזרחי.
- ח. משה רבינו הסכים לבסוף לבקשתם, וציווה אותם לקיים את דברי התנאי, להילחם יחד עם בני בכניסה לארץ.

כתוב בפרשה (לא, ח): "וְאֵת בַּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַרְגוּ בְּחָרֵב", ואומר רש"י: 'בְּחָרֵב' - הוא בא על ישראל והחליף אומנותו באומנותם, שאין נושעים אלא בפיהם על ידי תפילה ובקשה, ובא הוא ותפש אומנתם לקללם בפיו, אף הם באו עליו והחליפו אומנותם באומנות האומות שבאין בחרב, שנאמר 'וְעַל חֶרֶבְךָ תַחֲיֶה' (בראשית כז, מ).

כלומר הכוח של ישראל הוא בפה כמו התולעת שכוחה בפה שנאמר (ישעיהו מא, יד): "אֵל תִּירָאֵי תוֹלַעַת יַעֲקֹב", מה טמון בכינוי "אומנותם"? אומר ה'חפץ חיים', כי כשם שהאמן הגדול ביותר והמוכשר ביותר זקוק לכלי עבודה כדי לייצר את המוצרים שהוא מוכר. כך גם כל יהודי, שכוחו רב ועצום לפעול בעולמות העליונים, צריך כלי אומנות עימם יוכל לפעול. כלי אומנות אלו הינם הפה. האומן שבמשל, אם ישתמש בכלי עבודה שאינם תקינים, שוב לא יעזרו לו כל כישרונותיו ויכולותיו, והמוצר שיצא מתחת ידיו יהיה בלתי ראוי לשימוש. אף יהודי, אם לא ישמור על פיו שיישאר קדוש וראוי למלאכת עבודת הבורא - הרי שלתפילותיו ותורתו לא יהיה כמעט ערך, חלילה וחס!

לא זו בלבד, אלא שה'חפץ חיים' מביא בשם האלשיך הקדוש זיע"א, כי תפילות כאלו ולימוד תורה כזה, שנעשים עם פה שאינו נקי - אף מעוררות קפידה נוראה על האדם שבא להלל ולשבח לבוראו באמצעות כלי מטונף ומבוזה.

סיפר רבי אליעזר טורק שליט"א בספרו 'אוצרותיהם אמלא', על קבוצת בחורים שהתלוו אל מרן ה'חזון איש' זצ"ל בטילו היומי, ודיברו עימו בלימוד. עבר שם איזה יהודי פשוט, עם הארץ גמור, והתחיל להקניט אותם. אחד מהבחורים ניחן בפה שנון, והשיב לאותו טרחן תגובה הגונה וחריפה. הוא היה בטוח כי ה'חזון איש' יינה מהתשובה, אבל ה'חזון איש' אמר לו: "לא ענית טוב!" הלה הופתע, ושאל: "אז מה הייתי צריך לענות?" "שום דבר, השיב ה'חזון איש' בכובד ראש. בן תורה לא חייב לענות על כל דבר!"

כך גם אירע עם עמוד ההוראה מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל בחג השבועות. בשנים בהן נהג לצעוד רגלית לפנות בוקר מבית מדרשו בשכונת 'מאה שערים' עד לכותל המערבי, כדי להתפלל שם את תפילת המוסף. הוא היה הולך בראש כשקבוצה גדולה של מתפללים מאחוריו. קבוצה כה גדולה של אנשים הולכים כך ביחד ברחובה של עיר היתה בולטת, ומידי פעם כשעברו סמוך לערבים או רחוקים משמירת תורה ומצוות הם צעקו מילות גנאי, קללות ונאצות.

הרב הורה לא להתייחס אליהם כלל ולא להשיב כלום. הפה של בן תורה הוא כלי יקר שמיועד לעבודה רוחנית - לימוד תורה ותפילות, לא משתמשים בו לכל צורך שצץ!

אצל גדולי וצדיקי הדורות ראו בבירור את הכוח העצום שהיה למילותיהם ולדיבוריהם, דוגמא לכך סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א אודות הצדיק רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל - ה'בבא סאלי': פעם הוא ישב ולמד בשבת קודש, ופתאום נפלה מנורת השמן על הרצפה, והלהבה גרמה לשטיח שהיה שם להתחיל לבעור. הביט ה'בבא סאלי' על האש ואמר כמשוחח עימה: "כאן בבית שומרים שבת; אין לך רשות לבעור כאן!" והאש נעצרה במקום!

ה'בבא סאלי' היה קדוש עליון, תלמיד חכם וצדיק מופלג, והסיפור הזה הוא לא מופת של פתאים - זהו כוח בסיסי של כוח הדיבור. כוח שהיה לכל יהודי, אילו רק היינו שומרים כראוי על הפה שלנו! וישמע החכם ויוסיף לקח.

"וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רְאִשֵׁי הַמָּטוֹת" (ל, ב)

בעון נדרים

בספר "ברכת יצחק" על התורה מסביר על פי פסוק בקהלת (ה, ד): "טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדַּר מִשְׁתַּדּוֹר וְלֹא תִשָּׁלֵם". אומרת הגמרא (מסכת שבת לב:): בעוון נדרים אשתו ובניו של אדם מתים, רמז לדבר מ'שתידור ו'לא ת'שלם ר'ת מות.

מה עשתה התורה, הוסיפה ט' ט'וב אשר לא תידור משתידור ולא תשלם, אם נוסף לר'ת 'מות' את האות ט', נקבל "מטות", וזה מה שאומר הקב"ה, "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רְאִשֵׁי הַמָּטוֹת", שים לבך לראשי התיבות של ראשי ה"מטות".

פנה אחד אל ר' אייזל חריף ושאל, הגמרא במסכת שבת (לב:): אומרת, בעוון נדרים מתה אשתו של אדם, אני לא קיימתי הרבה נדרים שנדרתי, ואף על פי כן אשתי חיה וקיימת עד עצם היום הזה, ענה לו ר' אייזל: דבר זה לא נאמר אלא על מי שאצלו עונש הוא זה, אבל לא על מי שעומד ומצפה לכך, וכי מה רצית, שבעוון חילול נדריך יוענק לך פרס??...

"וַיִּקְחוּ אֶת כָּל הַשְּׁלָל" ... (לא, יא)

שאלה: הגיע יהודי לרבי יצחק זילברשטיין שליט"א ושאלה בפיו: צללתי במימי ים המלח ומצאתי תכשיט זהב, האם מותר לי להשתמש בו, או שמא עלי לחשוש שמא השליכוהו בעליו לים המלח כדין 'איסורי הנאה' שיש להוליכם לים המלח, וממילא אף לי אסור להשתמש בו?

תשובה: כאשר הציע הרב זילברשטיין את השאלה בפני גיסו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, אמר לו רבי חיים: 'ים המלח' שעליו נאמר 'יולך הנאה לים המלח' אינו הים שנקרא כיום ים המלח, אלא כל ים שמימיו מלוחים (מלבד ים כנרת), ממילא בכלל לא בטוח שהזהב שנמצא בו הוא מאיסורי הנאה, משום שיותר מסתבר שמי שיש לו איסורי הנאה יזרקם לים הגדול, שכן לשם קל יותר להגיע עם ספינה, אלא בודאי נפל זהב זה מאדם שרחץ שם, וכיון שבודאי התיימש ממנו מותר להשתמש בזה.

"איש פי ידר נדר לה" (ג, ל)

**"ואת מלכי מדין הרגו... את אוי ואת רקם
ואת צור ואת חור ואת רבע חמשת מלכי
מדין, ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב" (לא)**

ח) - בכוח שמירת הלשון - סיפור

ורש"י מבאר 'וכי איני רואה שחמישה מנה הכתוב, למה הוזקק לומר חמשת? אלא ללמדך, ששוו כולם בעצה, והשוו כולם בפורענות', כלומר שנענשו כולם ב'מידה כנגד מידה'. הגמרא אומרת 'שלושה היו באותה עצה (אצל פרעה במצרים), בלעם ואיוב ויתרו, בלעם שיעץ - נהרג, איוב ששתק - נידון ביסורים, יתרו שברח - זכו מבני בניו שישבו בלשכת הגזית, והחידושי הגר"ז (ר' יצחק זאב סולובייצ'יק) שואל על כך, בשלמא בלעם שנהרג אנו מבינים שזו מידה כנגד מידה, אבל איוב ויתרו, איזה מידה כנגד מידה יש כאן? ומתרץ שטעמו של איוב ששתק ולא מחה היה מפני שידע שלא יועילו דבריו כלל, ולכן נענש ביסורים, שהרי כל מי שיש לו יסורים צועק, אע"פ שהצעקה אינה מועילה לו, ויתרו שברח ועזב חצרות מלכים, זכה שבניו ישבו בלשכת הגזית. ושוב אנו רואים כאן שכל אחד מקבל מידה כנגד מידה בדיוק מה שמגיע לו.

סיפור שהתפרסם לאחרונה: למשפחה צעירה נולדה תינוקת שלשונה היתה דבוקה, והרופאים הודיעו להורים שחייבים לנתח אותה בתוך שבוע, לאחר שהתייעצו עם גדולי הרופאים הבינו ההורים שאין מנוס והזמינו תור לניתוח, כששבו ההורים לביתם ישבו וחשבו, מה הקב"ה רוצה מהם, ולבסוף הגיעו למסקנה שיש כאן 'מידה כנגד מידה' ומשמים מרמזים להם שעליהם להתחזק בעניין הלשון, מיד קיבלו על עצמם ללמוד בספר שמירת הלשון, וכמובן להיזהר מאוד מכל לשון הרע, בין בדיבור ובין בשמיעה, כשהגיע זמן הניתוח, הכניסו את התינוקת לבדיקות אחרונות אך הרופא אינו מבין, בשביל מה הביאו תינוקת בריאה לניתוח? הבעיה נעלמה כלא היתה! קשה לך? כואב לך? תבדוק למה, הרי כבר אמרו חז"ל 'אם רואה אדם שבאו עליו יסורים יפשפש במעשיו', הקב"ה שולח לנו איתותים שנבדוק ונתקן את עצמנו.

[טיב הקהילה' עמ' תרג]

כתב ה"חזון איש" שאם מוסיפים תוספת לשמו של אדם, הרי זה נחשב לשם אחר. נפקא מינה לעניין שווי שמות אצל חתן וחותן, החוששים לצוואת רבי יהודה החסיד.

ומכאן יוצאת הלכה שאם לא שמים לב לפרט הזה נכנסים לבעיה גדולה בהלכות נדרים. למשל: בני זוג היו מעוכבים כמה שנים ולא נפקדו. הלך הבעל לקבר רבי שמעון בר יוחאי, ונדר שאם יולד לו בן יקרא לבנו על שמו. אחר כך הלך לקבר רבי מאיר בעל הנס, וגם שם נדר שיקרא את הבן שיולד לו על שמו. זאת מלבד ההבטחה שהבטיח לאביו שיקרא על שמו... אחרי שנה בשעה טובה נולד להם בן, והאב קורא לו בשלוש השמות: "שמעון מאיר יורם"...

כותב הרדב"ז (הרב דוד בן זמרא) בתשובה, שבכזה מקרה הוא כלל לא קיים את נדרו. הוא הבטיח לצדיק שיקרא על שמו, וכשקרא שם נוסף, אין זה בכלל ההבטחה. לרבי שמעון לא קראו שמעון מאיר ובודאי לא יורם!... לכן צריך להיזהר מאוד לא להבטיח סתם, כי עלול להכניס את עצמו אחר כך בסכנה... ומהי הסכנה?

כתב רבנו יעקב "בעל הטורים": "נדרים" בגימטריה "רוצח". לפי שהנודר אשר אינו מקיים את נדרו חשוב כרוצח. וכך אמרו חז"ל: בעוון נדרים בנים מתים כשהן קטנים, ובעוון נדרים מתה אשתו של אדם. רחמנא לצלן (שבת לב:).

"ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב" (ל"א, ח)

וכתוב גם בספר יהושע (יג, כב): "ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני ישראל בחרב על חלליהם". מי הרגו? ובספרי איתא: ר' נתן אומר: בית דין הרגוהו.

ובילקוט שמעוני (רמז תשפ"ה) מובא: מיד נתן עליו פנחס ציץ של הקב"ה, ותפשו והורידו והביאו לפני משה, ודנהו בסנהדרין והרגוהו. משמע מהילקוט, שפנחס הוריד לבלעם מפריחתו באוויר, והביאו לפני משה לדונו, אך על ההריגה עצמה לא אמרו שהיה ע"י פנחס, משמע שנהרג ע"י בית דין. וכן במדרש 'לקח טוב' מובא: בא בלעם לבקש ממון, וחתכו ישראל ראשו. ולא אמרו שנהרג ע"י פנחס דווקא.

ובזוהר (פ' מטות דף קצ"ג:) מובא: פנחס ואנשיו קטלוהו. ושם (דף קצ"ד:) פנחס אמר לצליה (איש אחד משבט דן) בא ותהרגו ומפורש שלא נהרג ע"י פנחס, אלא שבגמרא במסכת סנהדרין על פנקסו של בלעם כתוב 'כד קטיל ליה פנחס ליסטאה'. משמע שנהרג ע"י פנחס. ומשהובא בש"ס מפנקסיה דבלעם, משמע שיש לסמוך על מה שכתוב שם. שאם לא כן הש"ס לא היו מביאים זאת.

אמנם רש"י כתב, כד קטל יתיה פנחס ליסטאה - שר צבא, ואפילו קטליה אחר, כל המלחמה נקראת על שמו. נראה שהוקשה לרש"י, מה ראית לסמוך על מה שכתוב בפנקסיה של בלעם שהיה בן 33 כשנהרג, הא כתוב שם גם שפנחס הרגו, וזה לא מצינו בפסוקים ובחז"ל. על זה כתב רש"י: מה שכתוב שפנחס הרגו, אף אם נהרג ע"י אחר, מכל מקום כל המלחמה נקראת ע"ש פנחס.

ובתרגום יונתן כתב: פנחס שלף חרב מתיקו והרגו. וב"דברי תורה" (ח"ג נ"ג) מביא את פרש"י שמשה רבינו הרגו בשם המפורש. והנה לא מצינו כן ברש"י, רק אמרו שבלעם פרח ע"י כישוף באוויר, ופנחס הראה לו הציץ ששם ה' חקוק עליו, והורידו. ומה שכתב שהרגוהו בשם המפורש, בפסוק מובא שנהרג בחרב.

ובזוהר הקדוש מובא: אמר לו פנחס לצליה, שלא יהרגו בשם הקודש, שלא ראוי זה להזכיר עליו שם קדוש, כדי שלא תצא נשמתו בדבר קדוש.

"ויבנו בני גר את דיבון" (לב, לד)

בנויים היו והרסום, וחזרו ובנאום - והטעם, כתב הש"ך: לפי שכשבנו אותם האמוריים בנאום על שם עבודה זרה, לכן הרסום וחזרו ובנאום לשם קדושה. ושינו שמם שהייתה נקראת 'דיבון' - די בון, כלומר - די בינה, שהיה בניינה נאה, והם קראו 'דיבון', מלשון דאבה. כמו שאמרו בגמרא (עבודה זרה מ"ו.) "וַאֲבָדְתֶם אֶת שְׁמֵי מִן הַמְּקוֹם" (דברים יב, ג) - כנה להם שם לגנאי, וכן 'עטרות' מלשון עטרה, וחסרוה וקראוה 'עטרת' מלשון סיבוב, כמו עוטרים את דוד (שמואל-א כג, כו), וכן 'ערוער' מלשון תרועה, וכינוה 'ערער' מלשון 'ערו ערו עד היסוד בָּה' (תהלים קלז, ז) וכן 'עזר' היו קוראים לה 'עזר', וכינו לה 'עזר ה' לנו לא היא'.

והנה אמרו בגמרא (ברכות ה.): לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום, ואפילו עטרות ודיבון. לומר, כי אפילו פסוק המורה על שמות הערים, ואין בו צורך כל כך לפי העולה בתחילת מחשבה, תמצא בו צורך ועניין גדול שהכל תלוי בו. לפי שהתורה - שמותיו של הקב"ה, ואין הבדל בין אלופי עשיו ובין עטרות ודיבון ועשרת הדברות. כי הכל מעיקר אחד וממוצא אחד, ומימיו מהמקדש יוצאים, וכולם ניתנו מרועה אחד.

"ויקצף משה על פקודי החיל" (לא, יד)

בגנות הכעס

מפסוק זה למדו חז"ל את גנות הכעס. אמר ריש לקיש: כל הכועס, אם חכם הוא - חכמתו מסתלקת ממנו, דכתיב "ויקצוף משה" וכתוב "ויאמר אלעזר הכהן... זאת חקת התורה אשר צנה ה' את משה" (במדבר לא, כא), מכלל שנתעלמה ממשה הלכה (פסחים סו:).

עוד מובא בגמרא (נדרים כב:): אמר ר' ירמיה מדיפתי, כל הכועס משכח תלמודו ומוסיף טיפשות.

ובספר "חסידים" (סי' תתשכו) מוסיף, שאף המסתכל בפני הכועס משכח תלמודו וקשה לשכחה, ונזק זה מגיע ממלאך החבלה הנוצר ע"י הכעס. ויש להבין מדוע חזרה התורה וכפלה שמו של משה "ויקצף משה על פקודי החיל... ויאמר משה" וכי לא ידענו מיהו המדבר?

ביאר רבי זלמן סורוצקין זצ"ל ("אזנים לתורה"): כשהיה משה רבינו כועס, לא היה מדבר מיד, אלא שוהה מעט, ואח"כ היה מוציא דיבור מפיו, ודיבורו היה בנחת. ומדקדק הכתוב "ויאמר אלהים משה" - בלשון רכה, ולכן כתוב "ויקצף משה" ויאמר משה, ללמדנו שלא היה זה באותו זמן.

למדנו עצה טובה שלא לדבר בעת קצפו, אלא ימתין מעט ורק אח"כ ידבר. [אוצרות התורה]

עוד עצות להינצל מן הכעס

מסופר על רבי אליהו לאפיאן זצ"ל שמעולם לא ייסר את בניו או אחרים כשראה אותם בקלקלתם, אלא רק אחרי שהיה רואה בעצמו שכבר לא כועס.

פעם אחד מבניו עשה עוולה גדולה, וחיכה שבועיים ימים עד שהרגיש שלא נשאר בלבו שמץ כעס, ורק אז ייסר אותו. וכן מסופר על 'הסבא מקלם' שקיבל על עצמו שלא יכעס בכל מקרה, אלא אם כן ילבש תחילה בגד המיוחד לכך, ורק אח"כ יראה אם לכעוס.

עוד עצות כתב ב"אורחות צדיקים" (שער הכעס): השתיקה מבטלת את הכעס, וכן קול נמוך מבטל הכעס, לכן יראה האדם כשכעסו מתגבר עליו, שישתוק או ידבר בנחת, ולא ירים קולו בכעסו, כי המגביה קולו בעת כעסו - יתעורר כעסו. וגם לא יסתכל בפני אדם כועס.

וכן כתב הרמב"ן באגרתו: תתנהג תמיד לדבר כל דברך בנחת, לכל אדם ובכל עת, ובזה תינצל מן הכעס, שהיא מידה רעה להחטיא בני אדם.

וכתב ה"פלא יועץ": השתיקה בעת הכעס - כמים לאש! וכשכועס - נשמתו מסתלקת ממנו, ובאה אחרת, וצריך לחזור ולתקנה כבתחילה. ולכן כפלה התורה פעמיים "משה", לומר לך שלא אותו אחד קצף, שנשמה אחרת הייתה בו, שטרף נפשו בעת כעסו והמיתה.

"והייתם נקים מה' ומישראל" (לב, כב)

במשנה (שקלים פ"ג ב) שנינו: אין התורם נכנס לא בפרגוד חפות, לא במנעל, לא בסנדל, לא בתפילין ולא בקמיע, שמא יעני ויאמרו 'מעוון הלשכה העני'. או שמא יעשיר ויאמרו 'מתרומת הלשכה העשיר', לפי שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שצריך לצאת ידי המקום, שנאמר "והייתם נקים מה' ומישראל". ופירש הברטנורא (שם) שהסיבה שלא נכנס התורם עם שפה כפולה בבגד - כדי שלא יחשדוהו שנתן לתוכה ממעות הלשכה, ולא בתפילין וקמיע - שלא יאמרו שהתיר התפר ונתן בתוכן מעות.

"ואם החרש יחריש... (ל, טו) - סיפור

לפני תשע שנים, בלוויה גדולה שהתקיימה בירושלים, ליוו רבים מגדולי ישראל את אחד מתלמידי החכמים שבדור, ואף ספדו לו. באמצע ההספדים ניגש בחור ישיבה כבן עשרים וארבע לאחד מבני הנפטר, וביקש ואמר לו שאף הוא רוצה להספיד... אותו הבן הבהיר לבחור בתוקף כי אין על מה לדבר, ולא ייתכן לתת לבחור צעיר להספיד אדם גדול, בזמן שמשתתפים בלוויה תלמידי חכמים כה רבים.

אך אותו בחור לא ויתר, ואמר בקול תקיף: "אם תתן לי בצורה יפה - מוטב. ואם לא - אני אקח את המיקרופון בכוח, ואספיד!" לאותו בן לא היתה כל ברירה, והרשות ניתנה. הבחור תפס את המיקרופון, ופרץ בבכי שנמשך דקות ארוכות. כשנוגע מעט, סיפר: "בשנת תשס"ט, נכנס הנפטר הדגול לשיעור שמתקיים בירושלים על סדר טהרות, כאשר אחד מכללי הברזל הוא שצריך לבקש רשות להיכנס לשיעור. השיעור הזה מונה כשלוש מאות וארבעים משתתפים, וכשמתחיל - אין נכנס ואין יוצא, הדלתות ננעלות! מיותר לציין, שמי שנכנס לשיעור עם פלאפון, כמוהו כמכניס 'דבר אחר' לבית-המדרש!" "הנפטר הדגול לא ידע את הכללים הללו, ונכנס מבלי לבקש רשות. המגיד-שיעור פתח את השיעור, והנה הוא מגלה כי יש כאן אורח שאינו מן הקרואים... באותו רגע הוא הפסיק את השיעור, והמתין. כמה מהתלמידים ניגשו אליו ואמרו לו שצריך אישור להיכנס לשיעור. נעמד הצדיק הזה על רגליו, ואמר: 'אני מתנצל שלא ידעתי מאלו הכללים, אבל תורה היא, וללמוד אני צריך!' המגיד-שיעור נעתר לבקשתו, והמשיך את השיעור. כעבור חמש דקות הפלאפון של אותו צדיק החל לנגן... גלין, גלין, גלין. כמובן שמיד הוא שלף את הפלאפון, וכיבה אותו. המגיד שיעור הראה לו את אי-שביעות רצונו, והמשיך את השיעור. לא עוברות חמש דקות נוספות ושוב: גלין, גלין, גלין. סבלנותו של המגיד-שיעור פקעה, והוא הפסיק את השיעור. נעמד הצדיק הזה שוב על רגליו, והתחנן על נפשו שהוא לא אשם: 'כיביתי את הפלאפון. זה ממש מעשה שטן! אני לא יודע היכן לשים את עצמי! תסלח לי! המגיד שיעור נעתר שוב לבקשתו והמשיך. והנה עוברות דקות ספורות והגלין, גלין... שלו החל מנגן.

המגיד שיעור סגר את כל הספרים שהיו מונחים על השולחן, וזעק: 'כך לא לומדים תורה!!! וסיים את השיעור. "הצדיק הזה נעמד על רגליו בפעם האחרונה ואמר: 'אני לא מוכן שיהיה ביטול תורה על חשבוננו! גבי צר מלהכיל עוון גדול כזה'. ולעיניהם המשתאות של כל מאות המשתתפים הוא קם ויצא בבושת פנים".

ואז, המשיך אותו בחור את דבריו בלוויה, וזעק: "כולכם שמעתם כאן את הסיפור הזה, אבל פרט אחד אף אחד מכם לא יודע... שהפלאפון היה ש-ל-!!! אני ישבתי לידו, והצדיק הזה ראה שאני מסמיק, לכן לקח את כל הביזיונות עליו כדי שאני לא אתבייש! ויגעו כולם בבכייה..." [ברכת דוד]

"אלף לַמְּטָה אֶלֶף לַמְּטָה... (לא, ד)

בדרך רמז פירש רבנו יוסף חיים זיע"א בספרו 'עוד יוסף חי', כי ידוע השם "יוה"ד, הרמזו בסופי תיבות "פִּי מְלֹאכֵי יִצְחָק לְךָ". והוא שם שמסוגל לשמירת הדרך. ולכן נהגו המלווין לומר להולך בדרך "יחיד ורבים הלכה כרבים", ומכוונים הלכה זו בשם "יוה"ד. ועוד יש שם "כל"ד, שהוא גם כן מסוגל לשמירת הדרך. ורמזו הוא באות כ' של 'כי' ובאותיות 'לך' של 'מלאכיו', וכמ"ש רבינו האריז"ל. ושני שמות אלו עולים ק"א (101), כמנין אותיות אֶלֶף (101).

וזה שאמר הכתוב: "אֶלֶף לַמְּטָה אֶלֶף לַמְּטָה", רמז לו למשה להמשיך לכל מְטָה, השפעה של שמירה מן שני שמות אלו שמספרם אל"ף. וע"י כך "לכל מְטוֹת יִשְׂרָאֵל" - בין ראויים ובין שאינם ראויים, "תְּשַׁלְּחוּ לְצַבָּא" באין שטן ואין פגע רע.

"היטבת לראות", את מקל השקד

בפרק הראשון של הפטרת "דברי ירמיהו" מובא מראה הנבואה הראשון של ירמיהו הנביא: "ויהי דבר ה' אלי לאמר מה אתה ראה... ואמר מקל שקד אני ראה. ויאמר ה' אלי היטבת לראות כי שקד אני על דברי לעשות".

מדוע ראה מקל שקד דווקא? ועל מה נאמר לו: "היטבת לראות"? רש"י כתב: "השקד הזה הוא ממהר להוציא פרח קודם לכל האילנות, אף אני ממהר לעשות דברי".

ומדרש אגדה: השקד הזה הוא משעת חניטתו עד גמר בישולו 21 יום, כמניין ימים שבין שבעה עשר בתמוז, שבו הובקעה העיר, לתשעה באב, שבו נשרף הבית".

דברי המדרש שהביא רש"י הם סוגיה במסכת בכורות (ה). הגמרא שם עושה הקבלה בין משך זמן העיבור אצל בעלי החיים לבין משך זמן הצמיחה של האילנות.

אומרת הגמרא: "תרנגולת ל-21 יום, וכנגדה באילן - לז'". אומר רש"י: "לז' - קורדל"א שגדלים בו אגוזים קטנים, ומשעת פרחיו עד שעת גמר פריו 21 יום". אומרים התוספות שם: "ויש מפרשים, מקל שקד אחד ל-21, אף מ"ז בתמוז לתשעה באב כן".

אומרת הגמרא שהתרנגולת מתעברת ל-21 יום עד שבוקע האפרוח, וכנגד זה באילנות - עץ השקד פורח ל-21 יום עד שמוציא את פריו. כל העיסוק במשך זמן העיבור אצל בעלי חיים מובא בגמרא בהקשר של הוויכוח המפורסם שהיה לרבי יהושע בן חנניה עם חכמי אתונה.

אחד השלבים בוויכוח עסק בתרנגולות שבקעו מן הביצים. זה מה שהביא את הגמרא לעסוק בעניין העיבור אצל תרנגולת, ולאחר מכן הרחיבה את ההתעסקות בנושא זה אצל בעלי חיים אחרים. חכמי אתונה הראו לרבי יהושע שתי ביצים. הם אמרו לו כי ביצה אחת הטילה תרנגולת שחורה וביצה אחת הטילה תרנגולת לבנה והציבו לפניו את השאלה ה'חכמה': איזו תרנגולת הטילה את הביצה הלבנה ואיזו את השחורה? ר' יהושע הלך והביא להם שתי חפיות גבינה ואמר להם: גבינה אחת נעשתה מעז לבנה וגבינה אחת נעשתה מעז שחורה. אם תדעו לומר לי איזו גבינה נעשתה מאיזו עז, אומר לכם איזו ביצה יצאה מאיזו תרנגולת.

מבאר שם המהרש"א: לעם ישראל יש שתי תקופות בשנה, שכל אחת מהן כוללת 21 יום: מ"ז בתמוז עד ט' באב, ומראש השנה ועד הושענא רבה. שאלו חכמי אתונה את רבי יהושע בן חנניה: מדוע שונות שתי התקופות הללו זו מזו מן הקצה אל הקצה? מ"ז בתמוז עד ט' באב אלו "ימים שחורים", ומראש השנה עד הושענא רבה אלו "ימים לבנים".

בתגובה לכך הראה להם רבי יהושע בן חנניה שתי חפיות גבינה, אחת נעשתה מעז לבנה ואחת נעשתה מעז שחורה. יש להבין, איזו תשובה הייתה בכך לדבריהם של חכמי אתונה? ועוד יש להבין, מדוע הוא נקט עז דווקא? הלא יכול היה לומר שגבינה אחת נעשתה מפרה לבנה ואחת מפרה שחורה! ומבאר המהרש"א: ביום הכיפורים היה השעיר משתלח לעזאזל (שהיה עז).

מה זה "לעזאזל"? למי ולהיכן השתלח השעיר? הגמרא (יומא טז): אומרת: למה נקרא שם המקום "עזאזל"? שמכפר על מעשה עזאזל. אומר רש"י: "מלאכי חבלה שירדו לארץ בימי נעמה אחות תובל קין, ועליהם נאמר (בראשית ב, ו): 'ויראו בני האלקים את בנות האדם'".

כאמור, התורה מצווה שהשעיר המשתלח לעזאזל יהיה שווה לשעיר המוקרב לה' - במראה, בקומה ובדמים (בשוויו). ועל כך שאל רבי יהושע בן חנניה את חכמי אתונה: היעלה על הדעת שהשעיר שנשלח לעזאזל יהיה שווה לשעיר המוקרב לה'?! הלא הדעת נותנת שהשעיר המוקרב לה' צריך להיות לבן, גבוה ויקר ערך, ואילו השעיר המשתלח לעזאזל צריך להיות שחור, נחות קומה ופחות ערך!

אלא התשובה היא ששני השעירים עושים את אותה עבודה, ולכן שניהם שווים. השעיר המוקרב לה' - הרי זו עבודת ה', ואף השעיר המשתלח לעזאזל הוא חלק מעבודת ה', ושניהם באים לכפר על ישראל.

כך נאמר על השעיר המשתלח לעזאזל: "ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה ושלח את השעיר במדבר".

על כך אמר להם רבי יהושע בן חנניה: אני אוכיח לכם להיפך! הוציא שתי חפיות של גבינה לבנה, אחת נעשתה מעז שחורה ואחת נעשתה מעז לבנה. אמר להם: כשם שהימים שבין ראש השנה להושענא רבה הם ימים לבנים, כך הימים שבין י"ז בתמוז לט' באב אף הם ימים לבנים.

בספר "זאב יטרף" של רבי זאב הוברמן זצ"ל, במערכות על ט' באב, הוא עומד על מדרש חז"ל הפלא ופלא: "אמר רבי לוי: בכל חודש וחודש שבקין ביקש הקב"ה ליתן לישראל מועד - בניסן נתן להם פסח, באיר נתן להם פסח קטן, בסיון נתן להם עצרת. בתמוז היה בדעתו ליתן להם מועד גדול, ועשו העגל ובטל תמוז ואבאל, ובא תשרי ופרע להם ראש השנה ויום הכיפורים והחג. אמר הקב"ה: לאחרים הוא פורע ושליו אינו נוטל, תן לו יומו, ב'ימים השמיני עצרת תהיה לכם" [ילקוט שמעוני רמז תשפב].

דהיינו, מלכתחילה היה אמור להיות רק מועד אחד בחודש תשרי - שמיני עצרת. שלושת המועדים - ראש השנה, יום הכיפורים וחג הסוכות - היו אמורים להיות בחודשים תמוז, אב ואלול. אולם לאחר שחטאו ישראל במעשה העגל ונשתברו הלוחות, לא ניתנו שלושת המועדים בחודשים אלו והם נדחו לחודש תשרי.

עתה נחזור לעומק הוויכוח שבין רבי יהושע בן חנניה לחכמי אתונה. אם מלכתחילה יום הזיכרון של ראש השנה היה אמור להיות ב"ז בתמוז ויום הכיפורים היה אמור להיות בט' באב, נמצא אפוא שמלכתחילה רצה הקב"ה שבין ראש השנה ליום הכיפורים יהיו 21 ימים. זה הפער שהיה בין יום קבלת הלוחות לבין יום הוצאת הדיבה על ארץ ישראל.

באו חכמי אתונה ואמרו לרבי יהושע: הנה יש לכם, 21 ימים בין ראש השנה להושענא רבה ו-21 ימים בין י"ז בתמוז ל-ט' באב. 21 ימים מול 21 ימים, כולם ימים שחורים.

אמר להם רבי יהושע בן חנניה: לא ולא! מדובר באותם הימים בדיוק! (לבנים) שהרי במקור הימים שבין ראש השנה להושענא רבה אלו אותם ימים שבין י"ז בתמוז לט' באב!

**בברכת התורה
ריון ברירה**

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק

מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוח: סמי בן שמחה: גורג' בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן האור אברהם: אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן חייא: דוד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעמה: רוח בת שמשון מרים בת עזיה: כתון בת חביבה: אהובה (דיי) בת טובה חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמסיה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה בנימין בן צילה.

זיווג הגון: זהבה בת אטו:גימי שמואל בן אסתר:נעמה בת אסתר:יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: לאה רחל בת איריס: בתיה בת אסתר

לזרע של הימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה שושנה ריזל בת מינה מיטל בת לולו

שמחה צביה בת רחל: חן בת דלילה (פז סז) יובל בן שלומית: אושר בת אורנה יהודה בת ציפורה: רחל בת חיה יעל ברכה בת אביגיל: עדי בת מזל

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א יעקב ישיאל בן גלית: אריאל בן אביגיל מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עווד בן הגר: גולן בן דינה אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה רחל בת נוארה: רות בת לינה: נורית בת רחל לימור הודיה, ושחרה בנות תורן יפה

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ.47209

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים